

**MAKTAB O‘QUVCHILARI BILIMLARINI KEYS TA‘LIM
TEXNOLOGIYASIDAN FOYDALANIB RIVOJLANTIRISH**

Sardor Kutliyev sardorkutliyev@gmail.com

Mamatov javohir O‘ybek o‘g‘li javoxirbekk20017@gmail.com

Gabidullin Ruslan Dalerovich ruslongabidullin@gmail.com

Annotatsiya: Maskur tezisda maktab o‘quvchilarining Keys Stadi ta‘lim texnologiyasidan foydalanib bilimlarini yanada rivojlantirishga qaratilgan. O‘quvchilarning dars vaqtida e‘tiborini darsga jalb qilish uchun keys stadi metodidan samarali foydalanish zamonaviy ta‘lim texnologiyalaridan foydalangan xolda darsning chunarlilikini oshirish va dars jarayoniga xalal beradigan va o‘quvchilarning bilim olishlariga salbiy ta‘sir ko‘rsatadigan omillarni ko‘rib chiqamiz.

Kalit so‘zlar: keys stadi, maktab, mustaqil ta‘limni rivojlantirish, dasturlash, axborot.

Bu metodning nomi inglizcha “**case-study**” so‘zlaridan olingan. Bunda “**case**” – yashik, quti, gilof, jild, “**study**” – o‘rganish, tadqiq qilish, ilm bilan shug‘ullanish, o‘quv fani, saboq olish, o‘qish ma‘nolarini bildiradi. Garvard universitetining huquq maktabida 1870 yilda qo‘llanilgan 1920 yilda Garvard biznes-maktabi (GBM) o‘qituvchilari yuristlarning o‘qitish tajribasiga tayanib, iqtisodiy amaliyotdagi aniq vaziyatlarni tahlil etish va muhokama qilishni ta‘limning asosiy usuli etib tanlashganidan keyin mazkur o‘qitish uslubi keng tatbiq etila boshladi. Keys-stadi metodi bo‘yicha o‘rganilayotgan har bir muammo yoki mavzu yuzasidan amalga oshiriladigan ishlar rejasi, ularni bajarish tafsiloti, natijalar va xulosalar yig‘indisi alohida keysni tashkil qiladi. Bu metod muammolarni hal qilishda bosqichlarini loyihalash bo‘yicha amaliy faoliyatlarini modellashtirish imkonini beradi. Bu texnologiya belgilangan mavzu yoki muammo va uning yechimiga doir qo‘shimcha axborotlar, audio, video, elektron tashuvchilar, o‘quv-uslubiy materiallar yig‘indisi shu bilan birga muammoni hal qilish bo‘yicha amalga oshirilgan ishlar, ularning natijalari va xulosalaridir.

XXI – Asr bu axborot texnologiyalar asri bo‘lib bu davrda internet, telefonlar, kompyuterlar jadal tarzda rivojlandi, bu esa axborot olishni juda ham osonlashtirdi. Ma‘lumotlarga ko‘ra, 2021 yilda dunyo bo‘ylab mobil telefonlardan foydalanuvchilarning soni 5,3 milliardga yaqinlashdi, bu dunyo aholisining 67 foizini tashkil qiladi. Bilamizki, mobil telefonlardan foydalanishning afzal tomonlari bilan birga, salbiy oqibatlar ham mavjud. Ayniqsa, bolalarning ta‘lim-tarbiyasida. Shunga ko‘ra, maktabda o‘quvchilarning mobil telefonlardan foydalanishi kerakmi yoki undan foydalanish tartiblariga qat‘iy choralar belgilanishi lozimmi degan savol tug‘ilishi

tabiiy. Maʼumotlarga koʻra mobil telefonlardan uzoq muddat foydalanish ularning jismoniy va ruhiy holatiga, xususan, giperaktivlik, uyqusizlik, asabiylik, xotira va eʼtiborning pasayishiga bu esa oʻz navbatida darslarni oʻzlashtirishiga taʼsirini oʻtkazadi. Oʻquvchilarning bilim olish jarayonida faqatgina mobil telefonlar emas, balki darsdan keyin oʻz ustilarida mustaqil ishlamasliklarini ham aytish mumkin. Shu qatorda oʻquv adabiyotlaridagi matnlarni tushunish uchun “murakkabligi” va oʻqitishning asosan nazariy jihatdan yoʻnaltirilganligi oʻquvchilarda tanqidiy va ijodiy fikrlash koʻnikmalarini shakllantirishga imkon bermaydi. Oʻqituvchilarning ijodiy yondashuvini cheklaydi. Baʼzi hollarda, tizimlilik yetishmaydi va shuning uchun boshlangʻich sinflarda olingan bilimlar yuqori sinflarda toʻldirilmaydi va yuksak malakali pedagog kadrlarning yetishmasligi, hozirgi zamon talablariga mos oʻquv-uslubiy va ilmiy adabiyotlar kamligi, fan, taʼlim va ishlab chiqarish oʻrtasida oʻzaro aloqaning zaifligi tizimdagi kamchiliklardan hisoblanadi.

Bugungi kunda oʻquv muassasalarini bitirib chiqayotgan oʻquvchi va talabalarda mustaqil fikrlash layoqati toʻla rivojlangan, deb boʻlmaydi. Ularda ilm-fan yutuqlariga, amaliyotga tayangan yechimlar qabul qilish uchun malaka va bilim yetarli emas. Shu bois maktab, kollej va akademik litseylarni bitirgan yoshlarimizning koʻpchiligi mustaqil hayotda oʻz oʻrnini topa olmayapti. Sir emaski, akademik litseylar va kasb-hunar maktabi bitiruvchilarining taxminan 10 foizigina oliy oʻquv yurtlariga birinchi yili oʻqishga kirmoqda, xolos. Shu bois qoʻshimcha taʼlim — repetitor xizmatiga katta ehtiyoj mavjud.

Keys-stadi yordamida maktab oʻquvchilarini aniq fanlar boʻyicha bilimlari yanada rivojlantirish uchun kerakli keys topshiriqlarini yozma koʻrinishda tayyorlash oʻquvchilarning keys topshirigʻini mustaqil oʻrganishlari va muhokama etishlari shu qatorda oʻqituvchi va auditoʻrya hamkorligida keyslarni tahlil qilish muhokama yechimlarida muhim tamoyillarga rioya etish kerak.

Misol tariqasida maktab oʻquvchilarining Informatika fanidan masala yechish qobiliyatlarini rivojlantirish uchun keys yaratamiz.

Informatika fanida qoʻllaniladigan keyslarning tuzilishi tarkibi:

Keys turi	Informatikadan keys	
Amaliy	Keysning mazmuni	Keys topshiriqlarining qisqacha bayoni
Talimiy (oʻrgatuvchi)	Informatika fanidan masala yechish qobiliyatlarini rivojlantirish	Keys topshirigʻi mazmuni bayon qilinadi va matametik masalalarga yechimlar izlanadi. Keys topshiriqlarida ayrim maʼlumotlar toʻliq boʻlmagan shaklda beriladi.

Mavzu: Informatika fanidan masala yechish qobiliyatlarini rivojlantirish

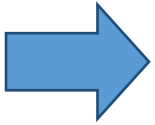
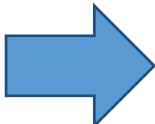
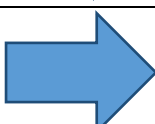
Keysning asosiy maqsadi: Informatika fanidan maktab o'quvchilarining masala yechish qobiliyatini rivojlantirish va shunga doir masala va misollar ishlab chiqish yo'llari.

O'quv faoliyatidan kutilyotgan natijalar:

- Bu orqali o'quvchilarning fikirlash qobiliyatlari rivojlanadi.
- Dasturlash tillari bo'yicha boshlang'ich bilimlar shakillanadi.

O'quvchilar bilish kerak bo'lgan fo'rmulalar va qoydalar: Karra jadvali, sonning bo'linish belgilari, Tenglama tuzishni va yechishni bilishi, Sanoq sistemalari 2, 8, 10, lik sanoq sistemalarini bilish

Keys topshiriqlari:

	1.	Quyidagi hisoblashni bajarishda triada va tetra- kodidan foydalaning: $1438+578$ $1438-578$
	2.	Sakkizlik sanoq sistemasida ko'paytmani hisoblang. $72 * 5$ $61 * 3$
	3.	Ikkilik sanoq sistemasida ifodani hisoblang. $1001 \cdot 101-1110+111$

Xulosa: Informatika fanini o'qitish bo'yicha Urganch shahridagi va Bog'ot tumanidagi bir nechta maktablarning yuqori sinf o'quvchilarida bu metoddan foydalangan xolda dars mashg'ulotlarini o'tkazildi. Darslarda o'quvchilarning darsga qiziqishi anchagina o'sdi va darsdagi ma'lumotlarni eslab qolishlari oddiy darslarga nisbatan 15 % dan 25 % gacha o'sishi kuzatildi. Dars vaqtida o'quvchilarga informatikaga doir yangi ma'lumotlarni to'liq bo'lmagan shaklda taqdim qilindi va o'sha ma'umotlarning yetishmayotgan qismini o'quvchilar bilan hamkorlikda izlash olib borildi hamda turli xil savollarga o'quvchilarning o'zlari mustaqil javob topishdi. Bu metoddan foydalanishda o'quvchilarning darsga qiziqishlari yanada oshdi va eng asosiysi o'quvchilarning o'zlari mustaqil ravishda yangi bilimlarni izlab o'z ustilarida mustaqil ravishda ishlash ko'nikmalariga ega bo'lishdi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. "Maktabgacha ta'limga qo'yiladigan davlat talablari" Toshkent.2017 yil.
2. Nurmatova M.SH. Xasanova Sh.T. Rasm buyum yasash va bolalarni tasviriy faoliyatga o'rgatish metodikasi. "Sho'lpon" T.:2010y.
3. Azizova. Maktabgacha katta yoshdagi bolalarda qO'G'irchoq teatri vositasida axloqiy-estetik sifatlarni shakllantirish. Toshkent – 2010
4. Turg'unov S.T. va boshqalar. Pedagogik jarayonlarni tashkil etish va boshqarish texnologiyalari. T.: "Sano-Standart", 2012 – 100 b.
5. Turg'unov S.T., Axmadjonova N.M. Maktabgacha ta'lim muassasalarida boshqaruv faoliyati algoritmi. // Xalq ta'limi. –Toshkent, 2012 – №1. – B. 133-134